

school students are distinguished: reproductive (low), reproductive-creative (middle), creative and constructive (high). Thus, identified criteria, indicators and levels of worldview culture formation in basic school students by means of musical art make it possible to comprehensively evaluate the formation of the phenomenon under study, to find out the condition and to trace the dynamics of formation of the worldview culture of the specified category of students.

Key words: *worldview, worldview culture, criteria, indicators and levels of worldview culture formation, basic school students.*

УДК 378

Олена Реброва

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
ORCID ID 0000-0001-7549-6811

Алла Линенко

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
ORCID ID 0000-0002-2427-0756

Ганна Реброва

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
ORCID ID 0000-0001-7128-7350
DOI 10.24139/2312-5993/2022.03/273-288

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МИСТЕЦЬКИХ ТА МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті актуалізовано проблему поєднання навчання і дослідження в підготовці здобувачів вищої освіти мистецьких та мистецько-педагогічних спеціальностей як гуманітарного, так і суспільного напрямку. До таких віднесено майбутніх учителів музичного мистецтва, майбутніх викладачів мистецьких дисциплін за видами музично-виконавської діяльності (викладачі гри на музичних інструментах, викладачі вокалу тощо) та майбутніх викладачів хореографії. Показано, що професійна підготовка майбутніх учителів та викладачів різних мистецьких дисциплін ґрунтується на міждисциплінарній методології, спрямована на формування інтегрованого мислення, зорієнтована на творчу самореалізацію через різні види виконавства: музичного, хореографічного.

Ключові слова: *індивідуальне навчально-творче завдання, принципи, педагогічні умови, здобувачі вищої освіти, майбутні вчителі музичного мистецтва, майбутні викладачі фортепіано, вокалу, майбутні викладачі хореографії, мистецькі проекти, співтворчість, художньо-композиційна творчість, ансамблеве музикування, ІКТ, академічна культура.*

Постановка проблеми. Академічна культура майбутніх фахівців формується у різних напрямках, серед яких актуальності набуває науково-дослідницька підготовка, заснована на принципах академічної доброчесності, самостійності і відповідальності. Професійна підготовка майбутніх здобувачів вищої освіти різних рівнів, як першого (бакалаврського),

так і другого (магістерського) передбачає дослідницьку складову. Це підтверджується нормативними документами, зокрема, Законом Про вищу освіту (редакція 2019); Загальними положеннями Статті 3, пункту 3 конкретизуються принципи державної політики щодо сфери вищої освіти, зокрема, серед інших п.п. 3.4.6 – державної підтримки підготовки фахівців з вищою освітою для пріоритетних галузей економічної діяльності, напрямів фундаментальних і прикладних наукових досліджень, науково-педагогічної, мистецької та педагогічної діяльності.

Інший важливий документ, на який звертаємо увагу – «Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки (23 лютого 2022 р.). Незважаючи на війну, положення цього документу не втратили своєї своєчасності, а навпаки, стали ще актуальнішими. Цінність і дієвість стратегії ґрунтується на низки ідентифікованих ключових проблемах. Зокрема, ідентифікована проблема 5, що стосується питання студентоцентрованого навчання, а саме: «Поширена імітація студентоцентризму, неконкурентні заробітна плата та умови праці працівників, брак управлінської підготовки у керівного складу закладів вищої освіти, неусвідомлення місії лідерства у формуванні людського капіталу та згуртуванні суспільства, в освіті дорослих, що призводить до зниження привабливості закладів вищої освіти».

Виникає питання, яким чином дослідницька підготовка здобувачів вищої освіти всіх рівнів, від бакалавра до доктора філософії може зняти ідентифіковану проблему. У своїх дослідженнях, здійснених на основі тривалої практики підготовки здобувачів вищої освіти мистецьких і мистецько-педагогічних спеціальностей, ми виходимо з того, що наука – вищий рівень творчості, оскільки вона створює, розкриває нові знання. Це той новий цінніший духовний продукт, який забезпечує сталий розвиток людства, еволюцію культурних та природних цінностей. Отже, організація наукової діяльності здобувачів, починаючи з першого рівня вищої освіти має бути спрямована на пошук нового, створення нового та екстраполяції нових, уперше усвідомлених, засвоєних здобувачами цінностей у вигляді знань, мистецьких продуктів, педагогічних проєктів, заходів, технологій, які є відображенням самостійності, пізнавальної активності та творчості студентів.

Науково-пізнавальна діяльність здобувачів вищої освіти зумовлена змістом їхньої професійної і фахової підготовки. Наука педагогіки і наука мистецтва різні за змістом та дослідницькими методами. Отже, й форми діяльності відрізняються. Якщо в галузі педагогіки це пошук та обґрунтування нових концепцій, теорій,

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2022, № 3 (117)
підходів, принципів, педагогічних умов тощо, то в культурі і мистецтві
це новий творчий художній продукт.

Разом з тим, у підготовки здобувачів вищої освіти різних рівнів галузей знань 02 Культура і мистецтво і 01 Освіта/педагогіка є спільні аспекти. Мистецтво також викладається, воно вивчається та передається з покоління до покоління на основі і завдяки тим надбанням теоретичного і технологічного характеру, якими володіє педагогіка.

Таким чином, інноваційна педагогічна форма ІНТЗ (індивідуальне –навчально-творче завдання) має міждисциплінарний та міжгалузевий потенціал.

Мета статті: розкрити сутність та особливості навчально-дослідницької підготовки здобувачів вищої освіти у сфері мистецької та мистецько-педагогічної освіти, обґрунтувати та актуалізувати значення інноваційної студентоцентрованої організаційної форми академічного процесу – індивідуальне навчальне/наукове творче завдання.

Висвітлення проблеми в науковій літературі. Теоретичні основи виокремлення Індивідуального навчально-творчого завдання у професійній підготовці майбутніх учителів і викладачів у галузі мистецької та мистецько-педагогічної освіти потребувало ґрунтового аналізу досліджень зазначеної проблематики. Відповідна аналітична діяльність реалізувалася за напрямками, що властиві академічному процесу у ЗВО в цілому, та з підготовки здобувачів зазначених спеціальностей, зокрема. У контексті поставленої мети було проаналізовано існуючі розвідки за такими напрямками: пізнавально-дослідницька діяльність здобувачів вищої освіти (Калаур, 2022; В. Майборода, О. Ярошенко, & Я. Скиба (2015); О.Повідайчик, 2017; І.Шевчук, 2020; Л.Ярощук, 2011), зокрема мистецьких та мистецько-педагогічних спеціальностей (О.Рудницька,1998, Г.Ніколаї, 1999; О.Реброва, 2012; В. Черкасов, 2017); самостійність здобувачів вищої освіти та організаційні форми її забезпечення (М.Демір, 2016; Лі Янь, 2019; Т.Дорошенко & А. Радіч, 2018; В.Лабунець & Ж. Карташова, 2021); творча діяльність здобувачів вищої освіти (індивідуальна, колективна), що на сучасному етапі європейської інтеграції вищої мистецької та мистецько-педагогічної освіти збагачується досвідом застосування ІКТ, віртуальної естетики, проєктивними технологіями, інноваційними формами організації освітнього процесу (партисипації, персоналізації, творчої командної роботи тощо). Ці аспекти знайшли відображення в працях і дослідженнях Ван Лу (2021); Ло Чао (2018), О. Павленка (2021), У Сюань (2020), Чжоу Є (2020) та ін.

У зазначених дослідженнях цілеспрямовано не розглянуто можливість застосування ІНДЗ (індивідуальне навчальне-дослідне завдання) за фаховим спрямуванням як ІНТЗ (індивідуальне навчально-творче завдання). Дослідники розкривають окремі аспекти та надають рекомендації або в межах авторських методик, або загальні рекомендації щодо їхньої дослідницької, пізнавально-пошукової, творчо-самостійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових досліджень і праць, а також власний дослідницький і викладацький досвід дозволив визначити домінуючу роль пізнавально-пошукової діяльності як творчої та самостійної роботи студентів, яка повністю відповідає завданням ІНДЗ у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва, викладачів мистецьких дисциплін (хореографії, музичного мистецтва, зокрема виконавських дисциплін: гри на фортепіано, спів, диригування). Це дало змогу за акцентувати на значущості принципу поєднання навчання, дослідження та творчості та розкрити педагогічний потенціал такої форми як індивідуальне навчально-творче завдання (ІНТЗ).

Разом з тим вважаємо за потрібне зосередити увагу на окремих аспектах ІНДЗ, щоб показати, яким чином нова форма ІНТЗ може бути розглянута як певна альтернатива в робочих програмах навчальних дисциплін фахового спрямування і підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва, викладачів музичного мистецтва та хореографії, а також майбутніх докторів філософії. Отже, здобувачів усіх рівнів вищої освіти.

ІНДЗ як форма освітнього процесу, що відповідає пізнавально-дослідницькій діяльності здобувачів розглядається в контексті «педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти» (Л.Ярощук, 2011). Зокрема Л.Ярощук надає рекомендації для здобувачів щодо оформлення презентацій, які ними застосовуються задля оприлюднення результатів ІНДЗ. Суголосним з нашою позицією є твердження дослідниці, що «...основним завданням розвитку вищої освіти сьогодні є не стільки надання студентам максимуму наукової інформації, скільки формування здібностей до творчого мислення». (Ярощук, 2011, с. 225). Отже, творчий кластер професійної підготовки на рівні наукової, навчально-пізнавальної, дослідницької діяльності є обов'язковим для усіх спеціальностей.

Звернення до методичних рекомендацій щодо захисту ІНДЗ дозволило звернути увагу на доробок ученої І.Шевчук (2020). Це методичні рекомендації щодо завдань індивідуальної роботи здобувачів, а саме з ІНДЗ, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2022, № 3 (117) науки. У своїх рекомендаціях авторка згадує про проектну діяльність як одну з форм реалізації та оприлюднення ІНДЗ.

Звертаємо увагу, що проблема навчально-дослідницької діяльності здобувачів активніше розглядається в галузях точних наук, суспільних, зокрема педагогічних. О.Повідайчик (2017) узагальнює досвід саме дослідницької підготовки студентів в ЗВО України. У 2015 році було видано практичний посібник з науково-дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти за авторством таких вчених, як: В. Майборода, О. Ярошенко, & Я. Скиба (2015). Звертаємо увагу на підрозділ, в якому вказано на місію і форми студентської науково-дослідницької діяльності. Серед іншого автори вказують на таке: «...формування навичок проведення і постановки самостійних наукових досліджень, вироблення творчого підходу до вирішення наукових проблем, що постають перед студентами;... поглиблене і творче засвоєння навчального матеріалу; ... сприяння науково-технічному прогресу шляхом участі в розробці актуальних проблем науки, культури (курсів наш) техніки, виробництва» (Там саме, с. 60).

Отже, бачимо, що навіть у методологічних та практичних аспектах дослідницької підготовки здобувачів вищої освіти вчені акцентують увагу на їхньому творчому потенціалі. До цього ж висловлюють думку про новий ракурс творчості, який пов'язаний з використанням ІКТ.

Застосування ІКТ на сучасному етапі підготовки здобувачів вищої освіти розширило можливості і форми ІНДЗ. Так, наприклад, у доробку С.Калаур (Калаур, 2022) виокремлюються такі положення дослідницької підготовки здобувачів, які вказують на самостійність, інноваційність, креативність їхньої науково-дослідницької діяльності на основі застосування ІКТ. Дослідниця вказує на зв'язки застосування ІКТ і проектної діяльності, тобто застосування ІКТ у різних проєктах. Не можна не звернути увагу на позицію, щодо «...досягнення цілей навчання на конкретному предметному змісті у певних психолого-педагогічних ситуаціях дозволяє...», саме володіння ІКТ дає змогу представити результати та їх аналіз найповніше та наочно. Дослідниця також узагальнює характеристики «...педагогічної комунікації під час використання ІКТ, сукупність яких дозволить нам обґрунтувати належність певної технології до класу ІКТ: опосередкованість, оперативність, індивідуальність, корпоративність, масовість, доступність, незалежність від часу та місця, розподіл, віртуальність, естетичність, багатоаспектність, багатосторонність, інтеркультурність та технологічність». (Калаур, 2022, с. 24). Виокремлені якості дійсно носять

інтегрований характер, отже є наслідком інтегрованих видів діяльності. Це й естетичність, яка проявляється в різних сферах (природі, мистецтві, технологіях, відносинах тощо), інтеркультурність, яка також містить у собі естетичність, багатосторонність, сові певні технологічні досягненн; індивідуальність, яка вміщує в собі все, що створено людиною та природою через це, що людина сприймає та переробляє сприйняте абсолютно індивідуально, але й зумовлено сприйнятими культурними та інтеркультурними традиціями. Але зазначені якості не можуть з'явитися самі по собі. Як слушно вказує Т.Якимович (2013), процес формування творчих якостей, які мають саме професійні ознаки здійснюється на основі таких чинників: здібності, прикладені зусилля, труднощами завдань; успіхом (Якимович, 2013, с. 306). Саме мистецька творчість потребує і здібностей, і зусиль, у постійного ускладнення завдань, і нарешті творчих досягнень, які надихають на подальші дії, згідно логіки акмеологічного підходу та технологіям (А.Maslow ; 1974, Г.Реброва, 2018; Л.Рибалко, 2011).

Стосовно наукової та дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти, що навчаються за спеціальностями 024 Хореографія, 025 Музичне мистецтво та 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), то слід вказати, що свого часу на галузеву особливість дослідницької діяльності таких студентів вказувала О.Рудницька (1998). Пропонований нею посібник у співавторстві з А.Болгарським та Т. Свистельніковою був розроблений таким чином, що враховував специфіку діяльності майбутніх учителів музики. Продовження цієї стратегії знаходимо в доробку Г.Ніколаї (1999). У 2012 році за рекомендацією МОН вийшов посібник О.Ребрової «Методологія і методи досліджень педагогіки мистецтва», який вже повністю був орієнтований саме на навчально-дослідницьку діяльність студентів мистецьких спеціальностей. Підсилило методичний аспект дослідницької підготовки здобувачів зазначених спеціальностей посібник В.Черкасова (2017). Разом з тим, у зазначених працях не порушено питання щодо специфіки індивідуально-дослідницьких завдань майбутніх викладачів музичного мистецтва, хореографії тощо.

Наступний напрям досліджень, які ми розглядали в контексті зазначеної проблеми – це самостійність та студентоцентрованість навчання здобувачів.

Як показує аналіз останніх досліджень з мистецької педагогіки, методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, майбутніх викладачів музичного мистецтва (за видами виконавства) і

хореографії, самостійність застосовується в різних словосполученнях відповідно предмету дослідження. Якщо це педагогічні умови формування певних умінь, якостей, підготовки тощо, то стимулювання самостійності нерідко входить до системи таких умов. Прикладами слугують наступні педагогічні умови: «забезпечення реалізації творчого підходу самого студента як майбутнього вчителя музичного мистецтва до навчання, що реалізується за такими напрямками як: свідома робота над голосом, самостійна робота над якісним звукоутворенням, розвитком відчуттів і вокальних уявлень; робота над вивченням методики розвитку вокальних і музичних здібностей засобами вокального мистецтва; опанування музичним репертуаром і вокальною творчістю композиторів різних епох і народів» (Т.Дорошенко & А. Радіч, 2018, с. 126). Дослідники В.Лабунець та Ж.Карташова розглядають самостійність студентів в процесі інструментально-виконавської підготовки, вважають, що таке підготовка потребує «...педагогічного управління процесом формування самостійності» (В. Лабунець & Ж. Карташова, 2021, с. 267), у контексті чого запроваджують умову: «ціннісно-пошукова спрямованість майбутнього вчителя музичного мистецтва на вирішення педагогічного завдання та створення активно зацікавленої взаємодії суб'єктів освітнього процесу» (там саме). Учені також вказують на дослідницький і творчий характер самостійності, зокрема в роботі над музичним репертуаром, що передбачає: «добір, систематизація, ретельне педагогічне «дослідження», оволодіння цим матеріалом із метою вільного оперування ним на занятті, безумовно, є проявами творчості» (Там саме, с.266). Вони також вказують на наявність особливого компоненту самостійної роботи студент, а саме: «використання методів дослідницької, науково-дослідницької роботи для вирішення поставлених задач» (Там саме, с. 267).

Окрім педагогічних умов з метою дослідження та стимулювання самостійності студентів зустрічаються також дослідження, в яких творча самостійність стає етапом формування тих, або тих якостей, компетентностей тощо; а також принципом. Так, у дослідженні інтерпретаційної культури в дисертації М.Демір враховано третій – творчо-самостійний етап (Демір, 2016 , с. 175); аналогічний етап – творчо-самостійний – застосовує Лі Янь (2019) піл час формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньо-інтерпретаційної діяльності. І таких прикладів можна навести багато.

Щодо застосування принципу самостійності, то знаходимо його в доробку О. Павленка (2021), який розглядає його як є принципом

«...самостійної діяльності», який «...також здійснюється в процесі індивідуальної роботи майбутніх вчителів музичного мистецтва за комп'ютером». (Павленко, 2021, С. 35). Нам думку О.Павленка, інформаційні технології – «...це той неповторний інструмент, завдяки якому майбутній вчитель музичного мистецтва може реалізувати себе, творчо самовиразити свою індивідуальність» (Там саме, С. 3). Це важливе зауваження, оскільки є суголосним з проблемою застосування ІКТ під час навчально-дослідних завдань здобувачами вищої освіти, зокрема й мистецького та мистецько-педагогічного профілю, які застосовують в своїх творчих проєктах віртуально-естетичні властивості ІКТ.

Самостійність на сучасному етапі розвитку вищої освіти кореспондується з принципом студентоцентризму. Це принцип активно застосовується в європейському освітньому просторі, академічна культура України також останнім часом вбирає в себе увесь європейський досвід щодо студентцентризму. Ми розглядаємо студентоцентризм як чинник, що допомагає сформувати та реалізувати ціннісні інтенції здобувачів, водночас зекономити їхній людський ресурс (Rebrova, O., Oleksiuk, O., Batiuk, N., & Rebrova, H. 2020, С.15).

Разом з тим, варто зауважити, що в мистецькій освіті давно реально функціонує принцип студентоцентрованого навчання. Сама форма і природа опанування музичного виконавства потребує врахування саме інтересів та особливостей студентів. Сучасні науковці вже активно застосовують новий термін, повністю усвідомлюючи його реальну природу в мистецькій творчості.

Так, наприклад, О. Ляшенко і О. Економова вказують на те, що навчання майбутніх інструменталістів є студентцентрованим та практикозорієнтованим. (Ляшенко & Економова, 2022).

Відповідно до третього напрямку, визначеному нами як творча діяльність здобувачів вищої освіти (індивідуальна, колективна) знов звернемо увагу на думку В. Лабунця стосовно методології самостійності. Зокрема науковець стверджує (і ми з ним згодні), що методика формування «...самостійності майбутнього вчителя музичного мистецтва слугують ідеї активності особистості, ідеї спрямованості освітнього процесу на вдосконалення розвивально-творчого потенціалу як традиційних, так і інноваційних організаційних форм, ідеї цілісності освітнього процесу...» (В. Лабунець & Ж. Карташова, 2021, с.268). І навіть з огляду на те, що дослідники розглядають самостійність в контексті інструментально-виконавської підготовки, вони вказують на необхідність єдності «...пізнавальної,

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2022, № 3 (117)
професійно-трудова, інструментально виконавська, науково-дослідницька діяльність...).(Там саме).

Обґрунтовуючи доцільність заміни ІНДЗ на ІНТЗ для здобувачів вищої мистецької та мистецько-педагогічної освіти ми акцентуємо увагу на велику умотивованість останніх на творчу самореалізацію. Так, наприклад, Т. Якимович вказує на доцільність введення відповідної педагогічної умови: «сприяння розкриттю творчого потенціалу майбутніх фахівців через підвищення мотивації виконання творчих робіт»... для цього застосовувати різні методи, зокрема й «...застосування імітаційного і проектного методів навчання, що забезпечують трансформацію теоретичних знань майбутніх фахівців у власний практичний творчий досвід за допомогою виконання творчих робіт» (Т. Якимович, 2013, с. 308). У такому ж контексті дієвим є метод «сінектики» який застосовується для створення нового продукту у вигляді проєкту або міні проєкту в презентації художньої ідеї та її нестандартного розкриття. О.Примостка пропонує цей метод в теорії і практиці управління (О.Примостка, 2018). З нашого досвіду, цей метод є актуальним в проєктній діяльності майбутніх фахівців в галузі мистецької та мистецько-педагогічної освіти, саме куди проєкт представлений як самостійний творчий продукт. Цей метод є актуальним саме для корпоративних творчих проєктів, коли обговорюється художньо-творча ідея. Отже, це може бути як колективна творча робота проєктного характеру, а може бути творче інтелектуальне обговорення художньої ідеї щодо інтерпретації творчості колективом співучасників (ансамблеве музикування тощо). Також погоджуємося з думкою Т. Якимович стосовно застосування поняття творче проєктування, яке переходить у досвід і підвищує рівень творчої компетентності майбутніх фахівців (Т.Якимович, 2013).

Узагальнюючи наш особистий досвід активізації дослідницької підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, викладачів хореографії, а також викладачів музичного мистецтва, що обирають певний фаховий напрямок творчої діяльності, за акцентуємо увагу на тому, що введення ІНТЗ замість ІНДЗ є цілком правомірним процесом, оскільки нова форма ІНТЗ цілком відповідає дослідницьким, пізнавально-пошуковим видам навчання, самостійності, студентцентованості і творчості. Ураховуючи галузь знань 02 Культура і мистецтво вкажимо, що здобувачі вищої освіти спеціальностей цього напрямку мають орієнтуватися в своїй дослідницькій творчій роботі не лише на загальні методи наукового пізнання (аналіз, синтез,

класифікація та ін.) а й на методи, властиві зазначеній галузі знань. Йдеться про історичний метод, бібліографічний, стильовий, формально-композиційний та інші, які дозволяють здійснити пізнавально-пошукову діяльність відповідно до завдань опанування фахових компетентностей. Такі теоретичні, на перший погляд, методи, можуть допомогти в ІНТЗ в межах виконавських дисциплін.

Наведемо декілька прикладів. Застосування ІНТЗ в підготовці майбутніх викладачів хореографії практично застосовується на всіх фахових дисциплінах. Студенти виконують екзерсиси і вправи на репродуктивному рівні, далі наявний перехід на рівень «за аналогією», наступна сходинка – це самостійна робота: створення власного етюд, вправи, розкладки рухів, але на основі отриманого попереднього досвіду. ІНТЗ може бути застосовано як окремий вид відпрацювання самостійної роботи, яка включає самостійне узагальнення отриманих попередньо знань і умінь та перенесення їх в нову творчу програму: або за самостійно обраним образом, або за пошуком нового композиційного розв'язання (схожа тематики, ідея, інша драматургія), або з пошуком нової лексики (створення власних хореографічних рухів тощо). Таке ІНТЗ за кожною дисципліною може носити накопичувальний характер, що в решті решт дозволить студенту поєднати свою «власну скарбничку вправ/етюдів/міні композицій. Академічний звіт такої роботи доцільно проводити як окремий проєкт, коли студенти презентують весь свій накопичений матеріал самостійної творчої роботи з вербальним коментарем. Проєктний підхід тут є доцільним, оскільки студенти нерідко залучають інших своїх учасників групи і планують з ними свою роботу відповідно логіки проєктної діяльності. Таку форму ІНТЗ можна позначити як «Творчо-композиційні доробки», або «Творчо-методичний інструментарій хореографа». На кафедрі музичного мистецтва і хореографії був такий досвід, коли здобувачка склала низку таких творчо-методичних вправ та поділилася ними в youtube. Тим самим вона виявила свою сучасність, академічну свободу, доброчесність, оскільки всі її вправи та композиції носили навчальний характер і були абсолютно авторськими.

Музично-виконавські дисципліни для майбутніх викладачів фортепіано, вокалу тощо також потребує особливого виду ІНТЗ. Виконавська підготовка завжди передбачає складання певного академічного звіту, який проводиться не в сесію як залік або екзамен, а у формі проміжного академічного концерту, інакше кажучи, модулю.

Традиційно кафедри обирають тематику, репертуарний перелік для складання такого модулю. Для майбутніх учителів музичного мистецтва це нерідко пов'язано саме з тематикою образів, які студенти можуть застосувати під час виробничої практики. Для докторів філософії, що навчаються на спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) та для спеціальності 011 ОНП «Мистецька педагогіка вищої освіти» передбачено проходження практик: «Музично-просвітницька» та «Мистецько-педагогічна». Ці види практики також передбачають опановування уміннями здійснювати такі міні проєкти самостійно та навчати проводити такі заходи здобувачів.

Свого часу професор Г.Падалка проводила цікаві форми для студентів: музичні колекції, з якими студенти виступала на створеній умовно «філармонії». На базі Університету Ушинського ця ідея набула свого академічного характеру: це складання модулів самостійної роботи, тобто ІНТЗ за обраною тематикою, образністю, стильовою або жанровою відповідністю. Студентам надається лише вектор створення такого міні-проєкту. Його завдання: обрати репертуар, прослідкувати спільні, або відмінні ознаки обраних творів за певною образністю та тематизмом. Тобто студент має провести необхідну музикознавчу дослідницьку роботу. В іншому модулі може бути пропонувано прослухати та порівняти різні інтерпретації твору. Але в будь-якому випадку передбачено власне опанування твору та його виконання. Такі ІНТЗ можна позначити як «Виконавсько-творча композиція на тему», або «Порівняльна характеристика виконавської інтерпретації».

Окремим модулем є складання композицій або творчих презентацій колективної роботи: ансамбль, концертмейстерський клас. Тут виникає проблема набуття умінь співтворчості. Самостійного ведення творчого діалогу, обговорення ідей щодо інтерпретування твору, який виконує ансамбль. Це цікава робота для студентів, оскільки її результати надають досвіду викладати ансамблеве музикування у подальшій роботі.

ІНТЗ може бути присвячено і методиці викладання. Для цього здобувачі також здійснюють пізнавально-пошукову діяльність, результати якою презентують в ІНТЗ.

Останнім часом студенти для складання творчих атестацій та модулів самостійної роботи застосовують ІКТ. Це сучасна цікава для них практика. Застосування ІКТ може бути не лише в теоретичних дисциплінах, або під час захисту курсових і магістерських, але й під час складання міні-проєктів. ІКТ дозволяють скористатися таким

явищем, як віртуальна естетика. Відеоряд дозволяє здійснити міжпредметні зв'язки та поширити досвід поліхудожнього потрактування образів. Такі презентації в ІНТЗ потребують відповідної академічної культури, доброчесності, а також творчої винахідливості.

Наведені приклади доводять, що ІНТЗ є самостійною творчою роботою студента, в якому присутній як виконавський, так і дослідницький компонент під час навчання. Таким чином, принцип поєднання навчання, дослідження і творчості є ефективним та надає змогу здійснювати індивідуальну навчально-дослідницьку підготовку здобувачів за фаховим спрямуванням.

Висновки. Одним з важливіших сегментів професійної підготовки здобувачів вищої освіти є дослідницька підготовка, яка має свої особливості, що відповідні галузі знань та спеціальності, за якою вивчаються здобувачі, і згідно якої організується академічне середовище і освітній процес. Форми контролю в ЗВО можуть бути традиційними та інноваційними, зокрема із застосуванням інноваційних технологій та програм (Google Forms та ін.). Індивідуальне навчально-дослідне завдання – одне з форм організації навчання та контролю, завдяки якому активізується та оцінюється пізнавально-дослідницька здатність, самостійність і творчість здобувача. Творчі спеціальності потребують особливих форм контролю, отже й особливих форм індивідуально-дослідницьких завдань. Окрім загально-наукових дослідницьких методів (аналіз, синтез, індукція, дедукція тощо) майбутні вчителі музичного мистецтва, викладачі хореографії, фортепіано, вокалу та ін. опановують дослідницькі методи мистецтвознавства і культурології. Відповідно до навчання в ЗВО вони також мають опанувати інноваційні методи, ІКТ, а також Google Workspace. З огляду на зазначене, доцільно запроваджувати до організаційних форм індивідуальної самостійної роботи здобувачів і форм її контролю індивідуальні навчально-творчі завдання. Це вид академічної діяльності здобувачів, якій поєднує пізнавально-пошукову, самостійну та творчу підготовку. Педагогічним принципом, який супроводжує запровадження різних видів ІНТЗ в академічний простір є принцип поєднання навчання, дослідження та творчості.

Організаційні форми ІНТЗ обираються відповідно до фахової підготовки та відповідних дисциплін: від композиційно-творчих етюдів (підготовка хореографів) до аналітико-методичних есе; від презентацій художньо-ілюстративного матеріалу до самостійно обраного твору або виконання низки творів, поєднаних спільною ідеєю, образом; від міні-проєкту із залученням інших студентів до

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2022, № 3 (117)
творчого авторського виконавства, а також до презентації накопиченого досвіду щодо порівняння різних інтерпретацій творів, схожих за суттєвими ознаками. Головним ознаками виконання ІНТЗ, що підлягає оцінюванню: демонстрація навчальних результатів пізнавально-пошукової діяльності; повна самостійність, яка супроводжується академічною доброчесністю; інноваційний характер творчого контенту індивідуальних завдань, що виконуються.

ЛІТЕРАТУРА

- Ван Лу (2021). *Підготовка майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування художньо-естетичного світосприйняття особистості засобами фортепіанної музики* (дис. ... доктора філософії). ПНПУ імені К.Д. Ушинського, Одеса (Wang Lu (2021). *Preparation of future masters of musical art for the formation of an artistic-aesthetic worldview of the individual by means of piano music* (PhD thesis). SUNPU named after K. D. Ushynsky, Odesa).
- Демір, М. (2016). *Формування інтерпретаційної культури майбутніх учителів музики у процесі професійної підготовки* (дис. ... канд. пед. наук). Одеса. Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Demir, M. (2016). *Formation of interpretative culture of future music teachers in the process of professional training* (PhD thesis). Odesa. State institution "Southern Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky").
- Дорошенко, Т.В., Радіч, А.В. (2018). Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокальної діяльності. *Молодий вчений, 2.1 (54.1)*, 124-127 (Doroshenko, T.V., Radich, A.V. (2018). Pedagogical conditions for the preparation of future musical art teachers for vocal activities. *Young scientist, 2.1 (54.1)*, 124-127).
- Закон про вищу освіту (зі змінами 2019)* (*Law on Higher Education (amended in 2019)*). Retrieved from: <http://fedmet.org/analytics/zakon-ukraini-pro-vishhu-osvitu/>.
- Калаур, С. М. (2022). Методологічні засади інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі. *Науковий журнал Хортицької національної академії. Scientific Journal of Khortytsia National Academy (Серія: Педагогіка. Соціальна робота), Випуск 2(7)* (Kalaur, S. M. (2022). Methodological foundations of information and communication technologies in the educational process. *Scientific journal of Scientific Journal of Khortytsia National Academy. (Series: Pedagogy. Social work), Issue 2(7)*). Retrieved from: <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2022-7>
- Лабунець, В.М., Карташова, Ж.Ю. (2021). Самостійна робота майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі інструментально-виконавської підготовки. *Педагогічна освіта: теорія і практика, 30*, 262-271 (Labunets, V.M., Kartashova, Zh.Yu. (2021). Independent work of a future music teacher in the process of instrumental-performance training. *Pedagogical education: theory and practice, 30*, 262-271).
- Лінь, Янь (2019). Методика формування готовності майбутніх учителів музики до художньо-інтерпретаційної діяльності. *Молодь і ринок, 8 (175)*, 160-164 (Lin, Yan (2019). The method of forming future music teachers' readiness for artistic-interpretive activity. *Youth and the market, 8 (175)*, 160-164). Retrieved from: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/179485/179555>

- Ло, Чао (2018). *Методика вокальної підготовки магістрів музичного мистецтва засобами технології персоніфікації* (дис. ... канд. пед. наук: спец.: 13.00.02). Суми (Lo, Chao (2018). *Methodology of vocal training of musical art masters by means of personification technology* (PhD thesis). Sumy).
- Ляшенко, О.Д., Економова О.С. (2022). Особливості фахової підготовки інструменталістів-виконавців у класичному університеті. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, 204*, 196-200 (Liashenko, O.D., Ekonomova, O.S. (2022). Peculiarities of professional training of instrumentalists-performers at a classical university. *Scientific notes. Series: Pedagogical Sciences, 204*, 196-200).
- Майборода, В., Ярошенко, О. & Скиба, Я. (2015). *Теоретичні засади науково-дослідницької діяльності суб'єктів освітнього процесу університетів: практичний посібник*. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України (Maiboroda, V., Yaroshenko, O. & Skyba, Ya. (2015). *Theoretical foundations of scientific research activity of the subjects of the educational process in universities: a practical guide*. Kyiv: Institute of Higher Education of the National Academy of Sciences of Ukraine).
- Николаї, Г. (1999). *Методологія та технологія науково-педагогічних досліджень: навч. посібник для студентів музично-педагогічних факультетів вищих закладів освіти та аспірантів*. Суми: СДПУ (Nikolai, H. (1999). *Methodology and technology of scientific-pedagogical research: guidelines for students of music and pedagogy faculties of higher education institutions and postgraduate students*. Sumy: SSPU).
- Павленко, О.М. (2021). Розвиток творчого самовираження майбутніх учителів музичного мистецтва засобами інформаційних технологій. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі, 6*, 32-37 (Pavlenko, O.M. (2021). Development of creative self-expression of future musical art teachers by means of information technologies. *Musical art in educational discourse, 6*, 32-37).
- Повідайчик, О. С. (2017). Вітчизняний досвід науково-дослідницької підготовки студентів у вищих навчальних закладах. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Педагогіка. Соціальна робота, Вип. 2 (41)*, 198-201 (Povidaichyk, O. S. (2017). Domestic experience of research training of students in higher education institutions. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series Pedagogy. Social work, Vol. 2 (41)*, 198-201).
- Примостка, О. О. (2018). Інноваційні підходи у консалтингу – метод синектики. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка», червень 9 (37)*, 65-70 (Prymostka, O. O. (2018). Innovative approaches in consulting – synectics method. *Scientific notes of the National University "Ostroh Academy". "Economics" series, June 9 (37)*, 65-70). Retrieved from: <https://core.ac.uk/download/162041230.pdf>.
- Реброва, Г. (2018). Акмеологічні технології у формуванні економічної культури майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, (79)*, 212-222 (Rebrova, H. (2018). Acmeological technologies in the formation of the economic culture of future teachers of humanitarian specialties. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies, (79)*, 212-222).
- Реброва, О. Є. (2012). *Методологія і методи досліджень педагогіки мистецтва: навчально-методичний посібник для студентів і магістрантів інститутів мистецтва педагогічних університетів*. Київ. Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова (Rebrova, O. E. (2012). *Methodology and research methods of art pedagogy: educational and methodological guide for students and*

- Рибалко, Л. С. (2011). Організація саморозкриття внутрішнього потенціалу майбутнього вчителя засобами акмеологічного тренінгу. *Рідна школа*, 3, 15-19 (Rybalko, L. S. (2011). Organization of self-disclosure of the inner potential of the future teacher by means of acmeological training. *Native school*, 3, 15-19).
- Рудницька, О. П., Болгарський, А. Г., Свистельнікова, Т. Ю. (1998). *Основи педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник*. Київ: НПУ (Rudnytska, O. P., Bolharskyi, A. H., Svystielnikova, T. Yu. (1998). *Basics of pedagogical research: Educational and methodological manual*. Kyiv: NPU).
- [Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. Кабінет міністрів України. 23.02.2022 р. № 286 \(Strategy for higher education development in Ukraine for 2022-2032. Cabinet of Ministers of Ukraine. 02/23/2022 No. 286\).](#)
Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p#Text>.
- У Сюань (2020). Підготовка майбутніх магістрів музичного мистецтва до формування вокальної культури школярів засобами технології партисипації (дис. ... докт. філософії: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). ПНПУ імені К. Д. Ушинського, Одеса (Wu Xuan (2020). *Preparation of future masters of musical art for the formation of vocal culture of schoolchildren by means of participation technology* (PhD thesis: 014 Secondary education (Musical art)). SUNPU named after K. D. Ushynsky, Odesa).
- Черкасов, В. Ф. (2017). *Основи наукових досліджень у музично-освітній*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, Харків: ФОР Озеров (Cherkasov, V. F. (2017). *Fundamentals of scientific research in music education*. Kirovohrad: EPD KSPU named after V. Vynnychenko, Kharkiv: FOP Ozerov).
- Чжоу Є. (2020). *Проектування фортепіанної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування художньо-емоційного досвіду школярів* (дис. ... доктора філософії). ПНПУ імені К. Д. Ушинського, Одеса (Zhou Ye. (2020). *Projecting of piano training of future musical art teachers for the formation of artistic-emotional experience of schoolchildren* (PhD thesis). SUNPU named after K. D. Ushynsky, Odesa).
- Шевчук, І. Б. (2020). *Завдання для індивідуальної роботи студентів (індивідуальні навчально-дослідні завдання) і методичні рекомендації щодо їх виконання з навчальної дисципліни «Вступ до фаху»*. ЛНУ імені Івана Франка. https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/VF_indyvidual-na-robota-1.pdf (Shevchuk, I. B. (2020). *Tasks for individual work of students (individual educational and research tasks) and methodological recommendations on their implementation in the educational discipline "Introduction to the profession"*. LNU named after Ivan Franko. Retrieved from: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/VF_indyvidual-na-robota-1.pdf).
- Якимович, Т. Д. (2013). Розвивальний потенціал творчих робіт у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*, Вип. 8, 305-309 (Yakymovych, T. D. (2013). The developmental potential of creative works in the process of professional training of future specialists. *Bulletin of Lviv State University of Life Safety*, Vol. 8, 305-309).
- [Ярошук, Л. Г. \(2011\). Індивідуальні навчально-дослідні завдання студентів у процесі вивчення курсу «Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти». Наукові записки кафедри педагогіки, Вип. 25, 223-229 \(Yaroshchuk, L. H. \(2011\). Individual educational and research tasks of students](#)

in the process of studying the course “Fundamentals of pedagogical measurements and monitoring of the quality of education”. *Scientific notes of the department of pedagogy, Vol. 25, 223-229*. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzkg_2011_25_29.

Maslow, A. (1974). *A Theory of Human Motivation*. Publisher, Lulu.com.

Rebrova, O., Oleksiuk, O., Batiuk, N., & Rebrova, H. (2020). Value Intentions in Future Art Teachers' Professional Training. *Journal of History Culture and Art Research, 9(3)*, 1-16. doi: <http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v9i3.2714>

SUMMARY

Rebrova Olena, Lynenko Alla, Rebrova Hanna. Individual learning-creative task in professional training of higher education applicants of art and art-pedagogical specialties.

The article actualizes the problem of combining education and research in training higher education applicants of art and art-pedagogical specialties, both in the field of humanities and social sciences. These include future teachers of musical art, future teachers of artistic disciplines by types of musical-performing activities (musical instruments teachers, vocal teachers and so on) and future choreography teachers. It is shown that professional training of future teachers and lecturers of various artistic disciplines is based on an interdisciplinary methodology, aimed at formation of integrated thinking, oriented towards creative self-realization through various types of performance: musical, choreographic.

At the same time, the problem of research training of applicants has been updated, which is emphasized in the regulatory documents of the Ministry of Education and Science of Ukraine.

An analysis of scientific research and recommendations regarding educational and research activities of higher education applicants is presented. Emphasis is placed on the relevance and effectiveness of the principle of combining education and research. In the context of the above, organization of the educational process in higher education institutions provides for the writing of coursework, master's theses, and also includes such a form as ILRT (individual learning-research task) in the structure of work programs of educational disciplines. Taking into account the field of knowledge and the specifics of musical performance and choreographic activity of future professionals of these specialties, the research component of their professional training should be based on the principle of combining education, research and creativity.

In the context of the above, it is proposed to introduce the ILRT (individual learning-research task) in the educational process of higher education institutions of art and art-pedagogical specialties, which will correspond to their professional direction.

The essence of this type of higher education applicants' independent work is determined in view of professional training in the field of knowledge 02 Culture and Art, as well as 01 Education/Pedagogy for future musical art teachers training. The forms of ILRT, which have passed the test and confirmed their effectiveness in the context of future specialists training based on the principle of combining training, research and creativity, are presented. Attention is paid to the application of innovative technologies, which are actively introduced into the students' independent activities, and are an important resource of their academic culture.

Key words: *individual learning-creative task, principles, pedagogical conditions, applicants of higher education, future teachers of musical art, future teachers of piano, vocals, future teachers of choreography, art projects, collaboration, artistic and compositional creativity, ensemble music making, ICT, academic culture.*